Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

zo 6. septembra 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Občianstvo Európskej únie — Vydanie štátneho príslušníka členského štátu, ktorý vykonával svoje právo na voľný pohyb, do tretieho štátu — Rozsah pôsobnosti práva Únie — Ochrana štátnych príslušníkov členského štátu pred vydaním — Neexistencia ochrany štátnych príslušníkov iných členských štátov — Obmedzenie voľného pohybu — Odôvodnenie založené na zabránení beztrestnosti — Proporcionalita — Overenie záruk stanovených v článku 19 Charty základných práv Európskej únie“

Vo veci C-182/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Augstākā tiesa (Najvyšší súd, Lotyšsko) z 26. marca 2015 a doručený Súdnemu dvoru 22. apríla 2015, ktorý súvisí s konaním týkajúcim sa vydania

Alekseia Petruhhina,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda A. Tizzano, predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Arabadžiev, C. Toader a F. Biltgen, sudcovia E. Levits, J.-C. Bonichot, M. Safjan, C. G. Fernlund (spravodajca) a S. Rodin,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. marca 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— lotyšská vláda, v zastúpení: I. Kalniņš, splnomocnený zástupca,

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

— nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze, J. Möller, M. Hellmann a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,

— Írsko, v zastúpení: E. Creedon, L. Williams a T. Joyce, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci C. Toland, BL, a D. Kelly, advisory counsel,

— francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues, D. Colas a F.-X. Bréchot, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: lotyština.

— rakúska vláda, v zastúpení: G. Eberhard, splnomocnený zástupca,

— poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: V. Kaye, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci J. Holmes, barrister,

— Európska komisia, v zastúpení: S. Grünheid, E. Kalniņš a W. Bogensberger, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 10. mája 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 18 prvého odseku ZFEÚ, článku 21 ods. 1 ZFEÚ, ako aj článku 19 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci žiadosti o vydanie, ktorú ruské orgány adresovali lotyšským orgánom, týkajúcej sa pána Alekseia Petruhhina, estónskeho občana, v súvislosti s trestným činom obchodovania s omamnými látkami.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 1 ods. 1 a 2 rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmeneného a doplneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24, ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584“), stanovuje:

„1. Európsky zatykač je súdne rozhodnutie vydané členským štátom s cieľom zatknúť a vydať požadovanú osobu inému členskému štátu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia.

2. Členské štáty vykonajú každý európsky zatykač na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia.“

Lotyšské právo

4 Ústava vo svojom článku 98 tretej vete stanovuje:

„Vydanie lotyšských občanov do iných štátov sa nepovolí okrem prípadov uvedených v medzinárodných zmluvách, ktoré ratifikoval Saeima [(parlament)], pod podmienkou, že vydaním nedôjde k porušeniu základných ľudských práv zakotvených v Ústave.“

5 Kapitola 66 trestného poriadku je nazvaná „Vydanie osoby do iného štátu“. Obsahuje článok 696, ktorý vo svojich odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Vydanie osoby, ktorá sa nachádza na území Lotyšska, na účely jej trestného stíhania, súdneho konania alebo výkonu rozsudku možno povoliť, ak bola doručená žiadosť iného štátu o nariadenie jej predbežnej väzby alebo ak iný štát požiadal o jej vydanie v súvislosti so skutkami kvalifikovanými ako trestný čin v lotyšských právnych predpisoch aj v právnych predpisoch tohto iného štátu.

2. Vydanie osoby na účely jej trestného stíhania alebo súdneho konania možno povoliť pre tie skutky, za spáchanie ktorých možno uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou najmenej jeden rok alebo prísnejší trest, pokiaľ medzinárodná zmluva nestanovuje inak.“

6 Článok 697 ods. 2 body 1, 2 a 7 uvedeného poriadku znie takto:

„Vydanie sa nepovolí:

(1) ak má osoba lotyšské občianstvo;

(2) ak bola žiadosť o vydanie dotknutej osoby podaná s cieľom trestne stíhať alebo potrestať uvedenú osobu z dôvodu rasy, náboženského presvedčenia, národnosti alebo politického presvedčenia alebo ak sa možno dôvodne domnievať, že z týchto dôvodov by mohlo dôjsť k porušeniu práv uvedenej osoby;

…

(7) ak existuje možnosť, že osoba bude v cudzom štáte podrobená mučeniu.“

7 Dohoda z 3. februára 1993 medzi Lotyšskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v oblasti občianskeho, rodinného a trestného práva vo svojom článku 1 stanovuje:

„1. Štátni príslušníci jednej zmluvnej strany požívajú na území druhej zmluvnej strany rovnakú právnu ochranu v oblasti subjektívnych a majetkových práv ako štátni príslušníci druhej zmluvnej strany.

2. Štátni príslušníci jednej zmluvnej strany majú právo slobodne a bez obmedzení sa obracať na súdy druhej zmluvnej strany, prokuratúru, notárske úrady… a iné príslušné inštitúcie v oblasti občianskeho, rodinného a trestného práva, pred ktorými môžu vystupovať, predkladať žiadosti, podávať opravné prostriedky a vykonávať procesné úkony za rovnakých podmienok ako vlastní štátni príslušníci.“

8 Uvedená dohoda v článku 62 stanovuje:

„Vydanie sa neuskutoční, ak je… osoba, o vydanie ktorej sa žiada, štátnym príslušníkom zmluvnej strany, ktorej bola doručená žiadosť, alebo ak má táto osoba v tejto krajine postavenie utečenca.“

9 Dohoda z 11. novembra 1992 medzi Estónskou republikou, Lotyšskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch vo svojom článku 1 ods. 1 stanovuje:

„Štátni príslušníci jednej zmluvnej strany požívajú na území druhej zmluvnej strany rovnakú právnu ochranu v oblasti subjektívnych a majetkových práv ako štátni príslušníci druhej zmluvnej strany.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 Pán Petruhhin, estónsky štátny príslušník, bol 22. júla 2010 uvedený na prednostnom ozname o pátraní uverejnenom na internetovej stránke Interpolu.

11 Tento štátny príslušník bol 30. septembra 2014 zatknutý v meste Bauska (Lotyšsko) a 3. októbra 2014 bol vzatý do predbežnej väzby.

12 Dňa 21. októbra 2014 podal generálny prokurátor Ruskej federácie na lotyšské orgány žiadosť o vydanie. V tejto žiadosti sa uvádzalo, že trestné stíhanie bolo proti pánovi Petruhhinovi začaté v dôsledku rozhodnutia z 9. februára 2009 a že mal byť vzatý do väzby. Vytýka sa mu, že sa v rámci zločineckej skupiny dopustil pokusu trestného činu nedovoleného obchodovania s veľkým množstvom omamných látok. Podľa ruskej právnej úpravy možno za tento trestný čin uložiť trest odňatia slobody v rozpätí 8 až 20 rokov.

13 Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra (Generálna prokuratúra Lotyšskej republiky) povolila vydanie pána Petruhhina do Ruska.

14 Pán Petruhhin však 4. decembra 2014 podal návrh na zrušenie rozhodnutia o vydaní z dôvodu, že podľa článku 1 Dohody medzi Estónskou republikou, Lotyšskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch má v Lotyšsku rovnaké práva ako lotyšskí štátni príslušníci, a preto je Lotyšská republika povinná chrániť ho pred bezdôvodným vydaním.

15 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že ani lotyšské právo, ani žiadna medzinárodná dohoda uzavretá Lotyšskou republikou, najmä s Ruskou federáciou alebo ostatnými pobaltskými krajinami, nestanovuje obmedzenie vydania estónskeho štátneho príslušníka do Ruska. Podľa znenia týchto medzinárodných dohôd je ochrana pred takýmto vydaním stanovená len vo vzťahu k lotyšským štátnym príslušníkom.

16 Podľa vnútroštátneho súdu neexistencia ochrany občanov Únie pred vydaním, ak sa premiestnili do členského štátu odlišného od členského štátu, ktorého majú štátnu príslušnosť, je však v rozpore s podstatou občianstva Únie, konkrétne s právom občanov Európskej únie na ochranu, ktorá je rovnocenná s ochranou, ktorú majú vlastní štátni príslušníci.

17 Za týchto podmienok Augstākā tiesa (Najvyšší súd, Lotyšsko) 26. marca 2015 zrušil rozhodnutie o vzatí pána Petruhhina do väzby a rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa článok 18 prvý odsek a článok 21 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že v prípade vydania občana ktoréhokoľvek členského štátu Európskej únie do štátu, ktorý nie je členom Európskej únie, na základe zmluvy o vydávaní osôb uzavretej medzi členským štátom a treťou krajinou treba zaručiť rovnakú úroveň ochrany, aká sa poskytuje občanovi predmetného členského štátu?

2. Má za takých okolností súd členského štátu, ktorý bol požiadaný o vydanie osoby, uplatniť podmienky vydávania osôb platné v štáte Európskej únie, ktorého občanom je daná osoba, alebo v štáte, v ktorom má [dotknutá osoba] obvyklý pobyt?

3. Musí členský štát, ktorý bol požiadaný o vydanie osoby, v tých prípadoch, v ktorých sa má vydanie vykonať bez zohľadnenia konkrétnej úrovne ochrany stanovenej pre občanov štátu, ktorý bol požiadaný o vydanie osoby, overiť, či sú dodržané záruky stanovené v článku 19 Charty, teda že nikto nesmie byť vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu? Možno obmedziť také overenie na zistenie, či je štát, ktorý žiada o vydanie osoby, zmluvnou stranou Dohovoru proti mučeniu, alebo treba zistiť skutkový stav s prihliadnutím na hodnotenie uvedeného štátu vykonané orgánmi Rady Európy?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti prejudiciálnych otázok

18 Podľa ustálenej judikatúry je konanie zavedené článkom 267 ZFEÚ nástrojom spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého im Súdny dvor poskytuje výklad práva Únie potrebný pre tieto súdy na vyriešenie sporu, ktorý prejednávajú (pozri najmä rozsudok zo 6. októbra 2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, bod 23 a citovanú judikatúru).

19 V rámci tejto spolupráce prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. V dôsledku toho v prípade, že sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť (pozri najmä rozsudok zo 6. októbra 2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, bod 24 a citovanú judikatúru).

20 Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť návrh na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátneho súdu len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť s realitou alebo s predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (pozri najmä rozsudok zo 6. októbra 2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, bod 25 a citovanú judikatúru).

21 V prejednávanej veci lotyšská vláda na pojednávaní oznámila Súdnemu dvoru, že pán Petruhhin po svojom prepustení 26. marca 2015 opustil Lotyšsko a pravdepodobne odišiel do Estónska.

22 Táto vláda však dodáva, že na lotyšských súdoch naďalej prebieha konanie o vydaní. Tvrdí, že Generálna prokuratúra Lotyšskej republiky nestiahla svoje rozhodnutie, ktorým povolila vydanie pána Petruhhina, a že toto rozhodnutie naďalej podlieha súdnemu preskúmaniu, ktoré má vykonať Augstākā tiesa (Najvyšší súd). Tomuto súdu prislúcha prijať alebo odmietnuť vydanie alebo pred vydaním rozhodnutia požiadať o doplnenie informácií.

23 Z týchto údajov vyplýva, že hoci sa pán Petruhhin v súčasnosti už nezdržiava v Lotyšsku, je naďalej nevyhnutné, aby vnútroštátny súd rozhodol o zákonnosti rozhodnutia o vydaní, pretože toto rozhodnutie, pokiaľ ho tento súd nezruší, možno kedykoľvek vykonať, a to prípadne po zatknutí dotknutej osoby na lotyšskom území. Nezdá sa teda, že by položené otázky, ktorých úlohou je určiť zlučiteľnosť vnútroštátnych pravidiel, na základe ktorých bolo prijaté toto rozhodnutie o vydaní, s právom Únie, boli irelevantné pre rozhodnutie sporu vo veci samej.

24 Za týchto podmienok treba položené otázky považovať za prípustné.

O prvej a druhej otázke

25 Svojimi prvými dvomi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 18 a 21 ZFEÚ majú vykladať v tom zmysle, že na účely uplatnenia dohody o vydávaní osôb uzavretej medzi členským štátom a tretím štátom sa má na štátnych príslušníkov iného členského štátu vzťahovať pravidlo, ktoré prvému členskému štátu zakazuje vydať vlastných štátnych príslušníkov.

26 V tejto súvislosti je pravda, ako tvrdí väčšina členských štátov, ktoré Súdnemu dvoru predložili pripomienky, že pri neexistencii medzinárodného dohovoru medzi Úniou a dotknutou treťou krajinou patria pravidlá v oblasti vydávania osôb do právomoci členských štátov.

27 V situáciách patriacich do práva Únie to nebráni tomu, aby dotknuté vnútroštátne pravidlá museli dodržiavať toto právo Únie (pozri rozsudok z 2. marca 2010, Rottmann, C-135/08, EU:C:2010:104, bod 41 a citovanú judikatúru).

28 Vnútroštátny súd chce pritom svojimi prvými dvomi otázkami presne zistiť, či sú také vnútroštátne pravidlá upravujúce vydávanie osôb, o aké ide vo veci samej, zlučiteľné s článkami 18 a 21 ZFEÚ.

29 Článok 18 ZFEÚ tým, že zakazuje „akúkoľvek diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti“, požaduje rovnosť zaobchádzania s osobami nachádzajúcimi sa v situácii patriacej do pôsobnosti Zmlúv (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. februára 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, bod 10).

30 Ako bolo zdôraznené v bode 26 tohto rozsudku, hoci pravidlá v oblasti vydávania osôb pri neexistencii medzinárodného dohovoru medzi Úniou a dotknutou treťou krajinou patria do právomoci členských štátov, v prejednávanej veci treba pripomenúť, že na posúdenie rozsahu pôsobnosti Zmlúv v zmysle článku 18 ZFEÚ treba tento článok chápať v spojení s ustanoveniami Zmluvy o FEÚ týkajúcimi sa občianstva Únie. Situácie patriace do tohto rozsahu pôsobnosti teda okrem iného zahŕňajú vykonávanie práva voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov stanoveného v článku 21 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. marca 2005, Bidar, C-209/03, EU:C:2005:169, body 31 až 33 a citovanú judikatúru).

31 Vo veci samej pán Petruhhin, estónsky štátny príslušník, ako občan Únie využil svoje právo voľne sa pohybovať v Únii tým, že odišiel do Lotyšska, takže situácia, o ktorú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti Zmlúv v zmysle článku 18 ZFEÚ, ktorý obsahuje zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. februára 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, body 17 až 19).

32 Vnútroštátne pravidlá o vydávaní osôb, ako sú tie, o ktoré ide vo veci samej, však zavádzajú rozdielne zaobchádzanie v závislosti od toho, či je dotknutá osoba domáci štátny príslušník alebo štátny príslušník iného členského štátu, pretože vedú k tomu, že štátnym príslušníkom iných členských štátov, ako je pán Petruhhin, sa neprizná rovnaká ochrana pred vydaním, akú požívajú domáci štátni príslušníci. Vzhľadom na to môžu také pravidlá ovplyvniť slobodu týchto osôb pohybovať sa v Únii.

33 Z toho vyplýva, že taká situácia, o akú ide vo veci samej, spočívajúca v rozdielnom zaobchádzaní umožňujúcom vydanie občana Únie, ktorý je štátnym príslušníkom iného členského štátu, ako pán Petruhhin, vedie k obmedzeniu voľného pohybu v zmysle článku 21 ZFEÚ.

34 Takéto obmedzenie možno odôvodniť iba vtedy, ak sa opiera o objektívne dôvody a je primerané cieľu legitímne sledovanému vnútroštátnym právom (pozri najmä rozsudok z 12. mája 2011, Runevič-Vardyn a Wardyn, C-391/09, EU:C:2011:291, bod 83 a citovanú judikatúru).

35 Viaceré vlády, ktoré Súdnemu dvoru predložili pripomienky, ako odôvodnenie uvádzajú, že opatrenie stanovujúce vydanie osôb bolo prijaté v rámci medzinárodnej spolupráce v trestných veciach, v súlade s dohovorom o vydaní osôb, a jeho cieľom je zabrániť beztrestnosti.

36 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 3 ods. 2 ZEÚ Únia poskytuje svojim občanom priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti bez vnútorných hraníc, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb spolu s príslušnými opatreniami týkajúcimi sa kontroly na vonkajších hraniciach a predchádzania trestnej činnosti a boja s ňou.

37 Cieľ spočívajúci v zabránení beztrestnosti osôb, ktoré spáchali trestný čin, patrí do tohto kontextu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. mája 2014, Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, body 63 a 65), a ako uviedol generálny advokát v bode 55 svojich návrhov, má sa považovať za cieľ, ktorý má v rámci práva Únie legitímny charakter.

38 Opatrenia obmedzujúce základnú slobodu, ako je sloboda stanovená v článku 21 ZFEÚ, však môžu byť odôvodnené objektívnymi hľadiskami len vtedy, ak sú nevyhnutné na ochranu záujmov, ktoré majú zaistiť, a len v rozsahu, v akom tieto ciele nemôžu byť dosiahnuté menej obmedzujúcimi opatreniami (pozri rozsudok z 12. mája 2011, Runevič-Vardyn a Wardyn, C-391/09, EU:C:2011:291, bod 88 a citovanú judikatúru).

39 Ako uviedol generálny advokát v bode 56 svojich návrhov, vydávanie osôb je postup, ktorého cieľom je boj proti beztrestnosti osoby nachádzajúcej sa inde než na území, kde údajne spáchala trestný čin. Ako zdôraznili viaceré vlády členských štátov vo svojich pripomienkach pred Súdnym dvorom, hoci nevydanie príslušníkov členských štátov je vzhľadom na zásadu „*aut dedere, aut judicare*“ (buď vydať, alebo stíhať) vo všeobecnosti kompenzované možnosťou dožiadaného členského štátu stíhať vlastných štátnych príslušníkov za závažné trestné činy spáchané mimo jeho územia, tento členský štát spravidla nemá právomoc súdiť za takéto skutky, ak ani páchateľ, ani obeť údajného trestného činu nie sú jeho štátnymi príslušníkmi. Vydanie teda umožňuje zabrániť tomu, aby trestné činy, ktoré spáchali osoby na území štátu, z ktorého ušli, ostali nepotrestané.

40 V tomto kontexte také vnútroštátne pravidlá, ako sú pravidlá, o ktoré ide vo veci samej, ktoré umožňujú vyhovieť žiadosti o vydanie na účely stíhania a súdneho konania v treťom štáte, kde mal byť trestný čin údajne spáchaný, sa zdajú primerané na dosiahnutie sledovaného cieľa.

41 Treba však overiť, či neexistuje alternatívne opatrenie, ktoré by menej obmedzovalo výkon práv stanovených článkom 21 ZFEÚ a umožňovalo by takisto účinne dosiahnuť cieľ spočívajúci v zabránení beztrestnosti osoby, ktorá spáchala trestný čin.

42 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa zásady lojálnej spolupráce uvedenej v článku 4 ods. 3 prvom pododseku ZEÚ sa Únia a členské štáty vzájomne rešpektujú a vzájomne si pomáhajú pri vykonávaní úloh, ktoré vyplývajú zo Zmlúv.

43 Normotvorca Únie v kontexte trestného práva prijal najmä rámcové rozhodnutie 2002/584, ktoré má uľahčiť spoluprácu v oblasti súdnictva zavedením európskeho zatykača. Tento zatykač je prvým konkrétnym opatrením v oblasti trestného práva, ktorým sa vykonáva zásada vzájomného uznávania, označovaná Európskou radou za „základný kameň“ spolupráce v oblasti súdnictva (rozsudok z 1. decembra 2008, Leymann a Pustovarov, C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, bod 49). Tento mechanizmus spolupráce v oblasti súdnictva, ktorý predstavuje európsky zatykač, dopĺňajú viaceré nástroje vzájomnej pomoci s cieľom uľahčiť takú spoluprácu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. mája 2014, Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, body 65 až 68).

44 Okrem toho Únia vo svojich vzťahoch s okolitým svetom potvrdzuje a podporuje svoje hodnoty a záujmy a prispieva k ochrane svojich občanov v súlade s článkom 3 ods. 5 ZEÚ.

45 Táto ochrana sa buduje postupne prostredníctvom nástrojov spolupráce, ako sú dohody o vydávaní uzatvorené medzi Úniou a tretími krajinami.

46 V súčasnosti však taký dohovor medzi Úniou a tretím štátom vo veci samej neexistuje.

47 Pri neexistencii pravidiel práva Únie upravujúcich vydávanie osôb medzi členskými štátmi a tretím štátom treba vykonať všetky existujúce mechanizmy spolupráce a vzájomnej pomoci v trestnoprávnej oblasti podľa práva Únie s cieľom ochrániť štátnych príslušníkov Únie pred opatreniami, ktoré by ich mohli zbaviť práv na voľný pohyb a pobyt stanovených v článku 21 ZFEÚ, a zároveň bojovať proti beztrestnosti vo vzťahu k trestným činom.

48 V prípade, o aký ide vo veci samej, je prvoradá výmena informácií s členským štátom, ktorého je dotknutá osoba štátnym príslušníkom, s cieľom poskytnúť orgánom tohto členského štátu, pokiaľ majú podľa svojho vnútroštátneho práva právomoc stíhať túto osobu za skutky spáchané mimo jeho územia,

možnosť vydať európsky zatykač na účely stíhania. Článok 1 ods. 1 a 2 rámcového rozhodnutia 2002/584 totiž v takom prípade nevylučuje možnosť, aby členský štát, ktorého štátny príslušník je údajným páchateľom trestného činu, vydal európsky zatykač s cieľom odovzdať túto osobu na účel stíhania.

49 Hostiteľský členský štát tým, že spolupracuje s členským štátom, ktorého štátnu príslušnosť má dotknutá osoba, a že uprednostní tento prípadný zatykač pred žiadosťou o vydanie, koná spôsobom, ktorý menej ohrozuje výkon práva na voľný pohyb, pričom zároveň v rámci možností zabraňuje riziku, že stíhaný trestný čin zostane nepotrestaný.

50 V dôsledku toho treba na prvé dve otázky odpovedať, že články 18 a 21 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že ak bola členskému štátu, do ktorého sa premiestnil občan Únie, štátny príslušník iného členského štátu, adresovaná žiadosť o vydanie tretím štátom, s ktorým prvý členský štát uzatvoril dohodu o vydávaní osôb, má povinnosť informovať členský štát, ktorého štátnu príslušnosť má uvedený občan, prípadne mu na žiadosť tohto členského štátu tohto občana odovzdať v súlade s ustanoveniami rámcového rozhodnutia 2002/584, pokiaľ má tento členský štát podľa svojho vnútroštátneho práva právomoc stíhať túto osobu za skutky spáchané mimo jeho štátneho územia.

O tretej otázke

51 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či za predpokladu, že dožiadaný členský štát zamýšľa vydať štátneho príslušníka iného členského štátu na žiadosť tretieho štátu, musí overiť, či vydanie neporušuje práva stanovené v článku 19 Charty, prípadne aké kritériá sa majú pri tomto overení vziať do úvahy.

52 Ako vyplýva z odpovede na prvé dve otázky, rozhodnutie členského štátu vydať občana Únie v situácii, ako je tá, o ktorú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti článkov 18 a 21 ZFEÚ, a teda práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty (pozri v tomto zmysle analogicky rozsudok z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, body 25 až 27).

53 Z toho vyplýva, že ustanovenia Charty a najmä jej článku 19 sa majú uplatniť na také rozhodnutie.

54 Podľa tohto článku 19 nikto nesmie byť vysťahovaný, vyhostený ani vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

55 Na posúdenie, či ide o porušenie tohto ustanovenia, sa vnútroštátny súd konkrétne pýta, či sa členský štát môže obmedziť na konštatovanie, že dožadujúci členský štát je zmluvnou stranou Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, ktorý zakazuje mučenie, alebo či treba konkrétne preskúmať situáciu v tomto štáte, pričom zohľadní jeho posúdenie Radou Európy.

56 V tejto súvislosti sa treba odvolať na článok 4 Charty, ktorý zakazuje neľudské alebo ponižujúce tresty alebo zaobchádzanie, a pripomenúť, že tento zákaz je absolútny, keďže je úzko spojený s rešpektovaním ľudskej dôstojnosti upravenej v článku 1 Charty (pozri rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru, C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 85).

57 Existencia deklarácií a prijatie medzinárodných zmlúv, ktoré v zásade zaručujú dodržiavanie základných práv, ale sama osebe nepostačuje na zabezpečenie primeranej ochrany pred rizikom zlého zaobchádzania, keď spoľahlivé zdroje uvádzajú, že praktiky orgánov – alebo praktiky, ktoré tolerujú – sú zjavne v rozpore so zásadami Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (rozsudok ESĽP z 28. februára 2008, Saadi v. Taliansko, CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 147).

58 Z tohto vyplýva, že pokiaľ príslušný orgán dožiadaného členského štátu disponuje údajmi, ktoré potvrdzujú skutočné riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania s osobami v dožadujúcom treťom štáte, je povinný posúdiť existenciu tohto rizika pri rozhodovaní o vydaní osoby do tohto štátu (pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o článok 4 Charty, rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru, C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 88).

59 Na tento účel príslušný orgán dožiadaného členského štátu musí vychádzať z objektívnych, spoľahlivých, presných a náležite aktualizovaných informácií. Tieto informácie môžu vyplývať najmä z medzinárodných súdnych rozhodnutí, ako sú rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva, zo súdnych rozhodnutí dožadujúcich tretích štátov, ako aj z rozhodnutí, správ a iných dokumentov vypracovaných orgánmi Rady Európy alebo v rámci systému Organizácie Spojených národov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru, C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 89).

60 Na tretiu otázku treba teda odpovedať, že v prípade, že členský štát rozhoduje o žiadosti tretieho štátu o vydanie štátneho príslušníka iného členského štátu, musí overiť, či vydanie neporušuje práva stanovené v článku 19 Charty.

O trovách

61 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Články 18 a 21 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že ak bola členskému štátu, do ktorého sa premiestnil občan Únie, štátny príslušník iného členského štátu, adresovaná žiadosť o vydanie tretím štátom, s ktorým prvý členský štát uzatvoril dohodu o vydávaní osôb, má povinnosť informovať členský štát, ktorého štátnu príslušnosť má uvedený občan, prípadne mu na žiadosť tohto členského štátu tohto občana odovzdať v súlade s ustanoveniami rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, zmeneného a doplneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009, pokiaľ má tento členský štát podľa svojho vnútroštátneho práva právomoc stíhať túto osobu za skutky spáchané mimo jeho štátneho územia.**

2. **V prípade, že členský štát rozhoduje o žiadosti tretieho štátu o vydanie štátneho príslušníka iného členského štátu, musí overiť, či vydanie neporušuje práva stanovené v článku 19 Charty základných práv Európskej únie.**

Podpisy